

власних бірж, пов'язаних зі слабкою матеріально-технічною базою для впровадження прогресивних технологій біржової торгівлі [4, с. 107] .

Отже, для вирішення проблеми подальшого зміцнення аграрного біржового ринку потрібно провести такі заходи:

— для розвитку прозорості біржової торгівлі в Україні, формування високоліквідного біржового ринку сільськогосподарської продукції, збільшення обсягів біржових операцій необхідно реалізувати на практиці торгівлю ф'ючерсними контрактами і опціонами, що також дасть змогу забезпечити самофінансування сільськогосподарського виробництва;

— запуск ф'ючерсного ринку на сільськогосподарську продукцію, особливо ф'ючерса, номінованого в національній валюті, допоможе вітчизняним аграріям планувати діяльність в довгостроковій перспективі, сприятиме зниженню цінових ризиків, а в деяких випадках надаватиме можливість заробити додаткові гроші для розвитку власного виробництва;

— з огляду на те, що Україна є одним з найбільших світових експортерів зернової продукції, необхідно максимально сприяти розширенню обсягів біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією і запровадженню сучасних

біржових механізмів електронної торгівлі, а також інтегруватися до міжнародної системи біржової торгівлі [5, с. 105] .

Таким чином, розвиток аграрного сектору неможливий без застосування економічно ефективних механізмів збуту виробленої продукції.

Література

1. Беренштейн Б. Л., Третьяк О. М. Перспективи розвитку українського біржового аграрного ринку : Економіка АПК. Київ, 2010. 56 с.
2. Дмитрук Б. П. Організація біржової діяльності в агропромисловому комплексі : навч. посіб. для вузів. Київ : Либідь, 2001. 344 с.
3. Дудяк Р., Міколяш Ф., Ситник Н. Організація функціонування та розвиток товарних бірж України в умовах економічної кризи : вісник Львівського національного університету. Львів, 2011. 163 с.
4. Шебаніна О. В. Біржовий ринок : ретроспектива розвитку, основні проблеми і напрями їх розв'язання : Економіка АПК. Київ, 2007. 109 с.
5. Шебанін В. С., Піюренко В. С. Сучасний стан і напрями активізації та удосконалення біржової діяльності на аграрному ринку : Економіка АПК. Київ, 2009. 107 с.

Карнаушенко А. С.

*к.е.н., ст. викладач кафедри економіки та фінансів
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

АГРАРНІ РОЗПИСКИ ЯК ОДНЕ З ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Протягом багатьох років головним джерелом фінансування підприємства є власний капітал господарства, який забезпечує фінансову ліквідність,

стабільність та незалежність виробника від різних зовнішніх чинників. Але як свідчить практика – ефективна діяльність сільськогосподарських підприємств неможлива без залучення позикових коштів для ведення, розширення господарської діяльності та підвищення рівня рентабельності підприємства. Високі кредитні ставки, вимоги надання застави та надмірна банківська бюрократизація – основні причини, які зумовлюють відмовитися від банківського кредитування та активізувати пошуки альтернативних джерел фінансування. Все більшої популярності серед сільськогосподарських виробників набуває новий для України фінансово-кредитний інструмент – аграрна розписка.

Сільське господарство є одним з найприбутковіших видів діяльності в Україні, рівень рентабельності виробництва зернової продукції якої у 2018 р. становив 24,7%, а технічної продукції – 32,5% проти 8,9 % в цілому по економіці країни (рис. 1).

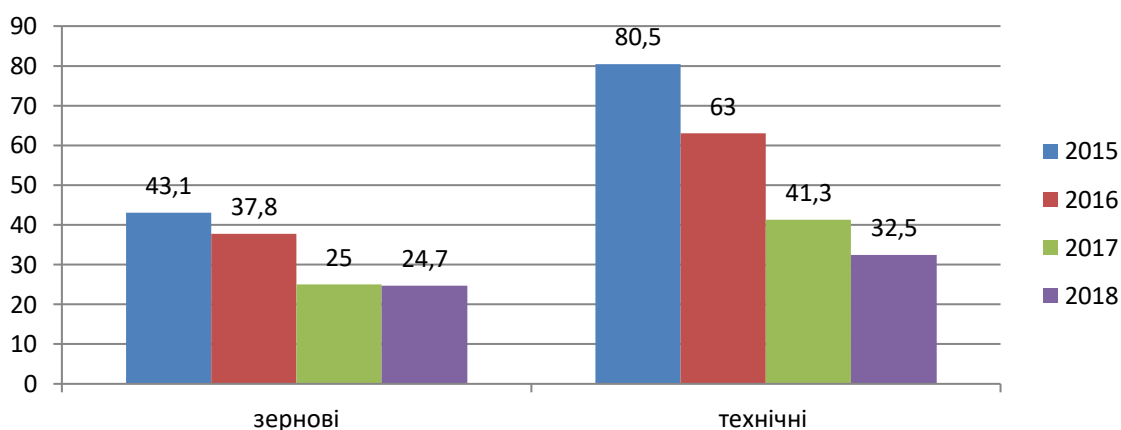

Рис. 1. Динаміка рівня рентабельності виробництва зернових та технічних культур сільськогосподарськими підприємствами України (у відсотках)

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [1]

Незважаючи на значимість сільськогосподарського виробництва у вирішенні таких стратегічних завдань, як забезпечення продовольчої незалежності держави та стимулювання розвитку всього АПК країни, частка кредитних коштів, що залучені галуззю значно нижче аналогічних показників розвинених зарубіжних країн. Це пояснюється тим, що підприємства не здатні вчасно оновлювати технічний і технологічний стан власних основних фондів, як наслідок, спостерігається низький рівень кредитування сільськогосподарських виробників в зв'язку з тим, що немає заставного майна. Тому виробники сільськогосподарської продукції постійно перебувають у пошуку нових джерел фінансування власної діяльності відмінних від кредитування.

Використання аграрних розписок – це передовий досвід розвинутих аграрних країн світу. Завдяки аграрним розпискам Бразилія пододала затяжну кризу в економіці 70-80 рр., що стало основою розвинутого кредитування під заставу майбутнього врожаю. Саме зараз цей підхід демонструє впевнений розвиток та захоплення все нових ринків сільськогосподарської продукції [2].

Дане поняття з'явилося в Україні в 2012 р. з прийняттям Закону України «Про аграрні розписки», згідно даного документу «аграрна розписка – товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах» [4].

Аграрні розписки – зручний та простий інструмент, який допоможе залучити сільгоспвиробників до співпраці з постачальниками запасів (насіння, добрив, запасних частин, паливно-мастильних матеріалів, сільськогосподарської техніки), дистриб'юторами, банками, фінансовими установами, виконавцями робіт та послуг, агротрейдерами, переробними підприємствами та іншими учасниками ринку.

Аграрна розписка – це борговий цінний папір, що фіксує зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою під майбутній врожай, здійснити поставку продукції або сплатити кошти.

Фактично аграрна розписка є угодою між сільгоспвиробником (позичальником) і кредитором (банком, постачальником чи іншим суб'єктом), за якою заставою є майбутній врожай. Залежно від умов розрахунку аграрні розписки можуть бути фінансовими та товарними. За фінансовими розписками розрахунок відбувається грошима, за товарними – частиною зібраного урожаю [4].

Для швидшого впровадження даного інструменту в Україні діє Проект «Аграрні розписки в Україні», який впроваджується IFC (International Finance Corporation), членом Групи Світового банку, в партнерстві зі Швейцарською Конфедерацією [2].

У 2018 р. в сільське господарство України залучено понад 4,8 млрд грн та видано 752 аграрних розписок, з них 314 товарних аграрних розписок на загальну суму 2698 млн грн та 438 фінансових аграрних розписок на загальну суму 2102 млн грн [2] (рис. 2).

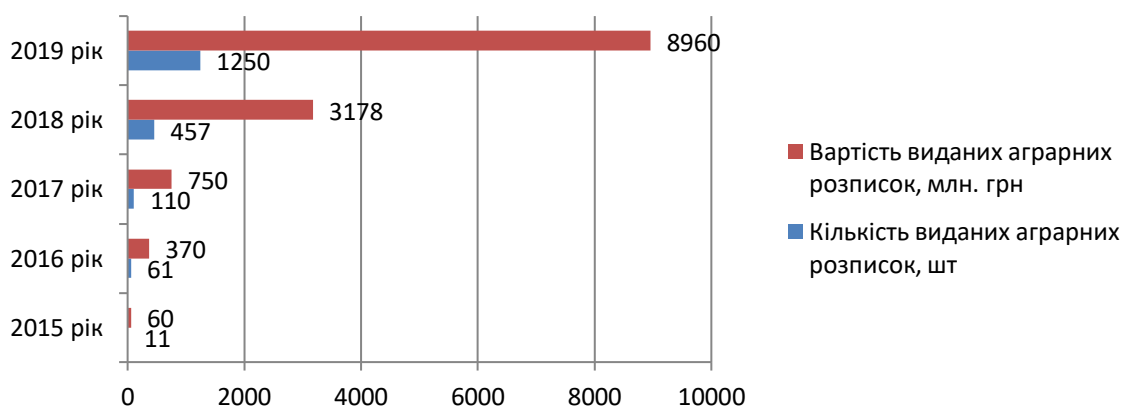

Рис. 2. Динаміка залучення фінансових ресурсів за допомогою аграрних розписок за 2015-2019 рр.

Джерело: складено за даними Єдиного реєстру аграрних розписок [3]

Проаналізувавши дані рис. 1 встановлено, що у 2018 р. в порівнянні з 2017 р. кількість укладених аграрних розписок збільшилась більше ніж в 4 рази, а залучені кошти збільшились на суму 2428,6 млн грн.

Аграрні розписки є інноваційним інструментом залучення додаткових ресурсів до виробничого процесу у сільському господарстві, які мають багато переваг в порівнянні з іншими джерелами фінансування. До переваг застосування розписок можна віднести: швидкість оформлення (до 7 днів) та легкість застосування, наявність застави (тобто майбутній урожай), а як наслідок: безумовність виконання аграрної розписки, обов'язкове нотаріальне посвідчення, реєстрація аграрних розписок в єдиному Реєстрі аграрних розписок, публічний доступ до єдиного Реєстру аграрних розписок, погашення розписки прив'язано до збору урожаю, в разі неврожаю або форс-мажорних обставин може бути від термінованою або заміненою на інший вид сільськогосподарської продукції, полегшена процедура стягнення через виконавчу службу без залучення суду. Аграрні розписки можуть стати тим основним інструментом економічного зростання аграрного сектору та дати поштовх до розвитку малих аграрних суб'єктів господарювання завдяки додатковим джерелам фінансування.

Література

1. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 14.01.2020)
2. Руснак А. В., Прохорчук С. В., Карнаушенко А. С. Сучасний стан та перспективи розвитку аграрних розписок в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 5–11. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6498&i=0> (дата звернення 14.01.2020)
3. Єдиний реєстр аграрних розписок. *Аграрні розписки* : офіційний веб-сайт ДП «Аграрні реєстри». URL: <http://agroregisters.com.ua/> (дата звернення 14.01.2020).
4. Про аграрні розписки: Закон України від 6 листопада 2012 р. № 5479-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17> (дата звернення 14.01.2020).

*Карпенко М.В.
студентка*

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ
Осіпова О.І.
к.е.н., доцент
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ*

МЕТОДИ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЗА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ

На сьогоднішній день проблема впровадження інформаційних технологій в сільське господарство України обговорюється досить часто. Які темпи